

TENAESTELIN
ጤና ይስጥልን

Årgång 52
Nr 2
November
2011

Medlemsblad för Svensk-Etiopiska Föreningen

Höstmöte, olika projekt, aktuellt och historia i höstens nummer

För den som inte kan betala är Fattigfonden på Airasjukhuset i västra Etiopien en välsignelse. Större delen av medlen därifrån går till kvinnor och barn. På sidorna 28-29 ny rapport från sjukhuset, vars Fattigfond stöds av Svensk-Etiopiska Föreningen tack vare en donation.

TENAESTELIN ጤና ይስጥልን

Ansvarig utgivare: Håkan Pohlstrand
Layout och tryck: Fyris-Tryck AB

Adressändringar
ska snarast meddelas till Örjan Åkerrén,
se adress nedan.

Manusstopp
Manus till nästa nummer skickas till någon
i redaktionskommittén senast den 1 februari
2012 med e-post.

STYRELSE

Ordförande:

Håkan Pohlstrand
Skottbacken 8, Vansö
645 92 Strängnäs
Tel: 0152-200 02

Vice ordförande:

Biniyam Wondimu
Bergstigen 12
171 34 Solna
Tel: 08-82 54 06
E-post : biniyam.wondimu@ki.se

Sekreterare:

Ingegerd Nylander
Upplandsgatan 80
113 44 Stockholm
Tel: 08-30 34 56
E-post: ingegerd.nylander@gmail.com

Skattmästare/medlemssekreterare:

Per Wallgren
Åkervägen 36
756 51 Uppsala
Tel: 018-32 47 63
E-post: per.wallgren@sva.se

Örjan Åkerrén
Valloxvägen 40L
741 42 Knivsta
Tel: 018-34 15 90
E-post: orjan55@me.com

Övriga styrelseledamöter:

Wessen Beshah	(08-603 80 20)
Sven Britton	(08-678 86 70)
Jan Olof Gustavi	(08-532 50426)
Sonja Pohlstrand	(0152-200 02)

Redaktionskommitté:

Pia Virving
Tel: 08-500 272 22
E-post: pia.virving@telia.com

Ingegerd Nylander
Tel: 08-30 34 56
E-post: ingegerd.nylander@gmail.com

Sven Britton
Tel: 08-678 86 70
E-post: sven.britton@ki.se

Barbro Ergetie
Tel: 0157-606 07
E-post: barbro.ergetie@telia.com

Martin Hydén, webmaster
martin@martinhyden.se

Reseinformation:

Håkan Pohlstrand
Tel: 0152-200 02

Medlemsavgifter:

Medlemsavgiften per kalenderår är 200 kr per
hushåll, dvs alla personer som bor på samma
adress.

Avgiften betalas in på pg 45 97 88-6,
Svensk-Etiopiska Föreningen

Hemsida: www.svensk-etiopiska.se

Ny väg till Langano

De senaste tio åren har Etiopiens vägnät utökats och förbättrats i alla väderstreck. Antal bilar i landet har nog tiodubblats på 20 år. Det innebär att det på vissa vägsträckor blir mycket tät trafik. Vägen från Addis till Modjo är förvisso fin, men alldeles för smal. All tung trafik från Djibouti, alla sand- och transportlastbilar, trafikerar denna sträcka. Har man inget direkt ärende mellan Modjo och Addis åker många den nya vägen via Butagira ner till Zwai och sedan den vanliga vägen mot Langano. Denna väg är två mil längre, men mycket behagligare för alla resenärer. Vägen från Butagira till Zwai är nästan tom på trafik, mycket vacker med dess böljande landskap.

Ska man åka till Arba Minch

fortsätter man söderut från Butagira via Hosana till Wolaita Sodo och sedan ner till Arba Minch. Denna sträcka är fyra mil kortare än att åka över Shashamene.

På vägen till Harar är asfalten bra hela vägen förutom en liten bit före Metehara, där vägbanan ideligen översvämmas av Besekasjön som får sitt vatten från underjordiska källor. Vid flera tillfällen har vägen höjts, men nu har man gett upp och en ny sträcka har anlagts närmre Fantalekratern.

Vägen mot Kombolcha och Bati är bitvis bra, men i och med att tunnlarna före Debre Sina rustas upp har vägen dirigerats

om runt berget i stället för att gå genom de tre tunnlarna. Denna väg är mycket smal och knagglig, så här får man räkna med en extra timmes körning.

Norrut är asfalten bra hela vägen upp till Gondar, förutom lite skavanker i Blå Nilendalen. Den nya bron över Nilen ligger bara ett hundratal meter uppströms mot den gamla.

Den 18 mil nya långa asfaltvägen mellan Mille och Afdera, på Asabvägen, är en njutning att köra på.

Den omges av ett vackert böljande och folktomt ökenlandskap med lite djurliv som struts och Dorcas gaseller. Vägen är anlagd för transport av det värdefulla salt som utvinns ur Afderasjön.

Mellan Addis och Jima är asfalten bra hela de 35 milen. Från Jima till Mizan Teferi har i år lagts asfalt på cirka halva vägsträckan. Resten, mellan Jima-Mizan, är det hygglig grusväg, cirka 24 mil.

En ny asfaltväg har anlagts två mil före Mizan och fram till Tum, cirka 15 mil, det är fin asfalt hela vägen.

Den efterlängtdade bron över Omofloden vid Omorate fick ett sorgligt slut. Två dagar innan den skulle invigas rasade halva bron ner i floden. Det går till och med att se den trasiga bron på Google Earth. Hoppas de fixar till den snarast.

Håkan Pohlstrand

Etiopien i dag - tema för mötet den 22 oktober

Välbesökt som vanligt var mötet på restaurang Ethio-Star i Stockholm, där Tekeste Negash och Mohammed A. Hagos stod för huvudinslagen (se artiklar) och Etiopiens nya generalkonsul Mebrat Beyene Abay presenterade sig.

Faktaruta:

Tekeste Negash. Född 1947 i Eritrea. Gift med Berit Sahlström, konstnär och vävare, tre barn, bor i Uppsala. Flyttade til England 1974, kom till Sverige 1977. Disputerade 1987 på Uppsala universitet med avhandlingen "Italian Colonialism in Eritrea 1882-1941: Policies, Practice and Impact. Har skrivit ett flertal böcker om bl a utbildning i Etiopien, om konflikter i Afrika, en lärobok för det italienska universitetsväsendet som behandlar den italienska kolonialismen på Afrikas Horn. Idag professor i historia vid Högskolan Dalarna.

Tekeste Negash om växande självförtroende i Etiopien

"Jag vägrar att tala om vad som kommer att hända i framtiden", säger Tekeste Negash. "Bara om sådant som redan har skett". Han säger detta med anledning av att han på hösten 1991 i Addis Abeba i en intervju med mig för Svenskbladet uttalade sig om vad som skulle hända i Etiopien efter Mengistus och militärdiktaturens fall:

"Tekeste kände sig hoppfullare än på många år om ett initiativ från regeringen om en fredlig lösning på (Etiopien-Eritrea) konflikten. Att en demokratisering av det etiopiska samhället äntligen börjat märkas var ytterligare ett positivt tecken. En demokratisering på etiopiska villkor, dock, poängterade Tekeste, vilket innebär att man kan säga vad man vill utan att bli skjuten. Tekeste menade också att det kan dröja två till tre år utan att något drastiskt inträffar som förändrar situationen, men regering

har aldrig varit så öppen i sin strävan att hitta politiska lösningar" (*Ur Svenskbladet, Addis Abeba, september 1991*).

Tekeste Negash uppmanade också alla svenskar att skynda sig tillbaka till Etiopien från Kenya och Zanzibar, dit många evakuerats på våren 1991 när skolorna stängdes.

Framtiden blev inte som Tekeste trott. Han var för optimistisk. - Jag är forskare, säger han.

- Forskning och optimism hänger ihop.

Vad har hänt från 1991 till idag?

Tekeste Negash skrev 1996 en bok om utbildning i Etiopien "Rethinking education in Ethiopia". Då fanns 8.000 skolor i landet, varav 6.000 byggts med stöd från Sverige. 1992 fanns två universitet. Idag finns förutom 31 statliga universitet ett hundratal privata högskolor med tillsammans drygt 500.000 universitetsstuderande.

1995 beslutade SIDA att stänga sitt kontor med en personal på 15 personer och flytta in i svenska ambassadens lokaler. Tekeste menar att det har inneburit att den kunskap om

Etiopien som fanns bland Sida-anställda, och svenskar i allmänhet inte längre finns. Han jämför med hur det varit tidigare.

- Under Abessinienkriget 1936 hade Svensk Missionstidning 100.000 prenumeranter. En hel generation hade kunskap om Etiopien, menar Tekeste och fortsätter att berätta.

- År 2005 var en vattendelare. Det var allmänna val, vilka kritiserades, valresultatet accepterades inte av oppositionen. Detta ledde till oroligheter och demonstrationer med följd att 200 människor fick sätta livet till.

Addis Abeba förändras radikalt

Tekeste har besökt Etiopien tre gånger i år. I januari, mars och juni. Mellan varje besök har Addis Abeba förändrats.

Januari: Inte bara Addis utan alla städer upplever en explosionsartad utveckling som inte sett sin like i historien sedan början av 1900-talet. 17 000 byggnader håller på att uppföras i Addis.

Cementbrist råder. Pengar kommer från alla håll, mest från diasporan, 20 miljarder kronor per år. Antalet etiopier i USA har passerat en miljon. Många som flyttade till USA på 1970-talet är nu pensionerade och återvänder hem. De har pengar, köper och bygger hus. 150.000 etiopiska judar pendlar mellan Israel och Etiopien och de har köpkraft.

Befolkningen växer och kräver service. Ungdomar mellan 15 och 30 år utgör 50 procent av befolkningen och de ställer krav.

Mars: Fortfarande brist på cement och andra varor. Löfte från Egypten och Pakistan om leverans. Diskussioner om att utnyttja Blå Nilen och att bygga The Millennium Dam. Sedan revolutionen i januari 2011 är Egypten villigt att samarbeta om dammen och betala för rent vatten.

Juni: Blå Nilen-frågan mobiliserar den etiopiska befolkningen bakom regeringen. Det ger regeringen självförtroende och man avböjer hjälp från Världsbanken.

Tekeste Negash (t.v.) och Mohammed A. Hagos.

Håkan Pohlstrand inflikade att han nyss varit i Etiopien och sett cementfabriker överallt, hela landet är en stor arbetsplats.

Vad sker i framtiden?

Tekeste Negash citerar ett ordspråk: "Du ska inte lita på vad folk säger, utan på vad de gör". Detta är drivkraften i Etiopiens ekonomi. Etiopierna är oerhört aktiva, på dagarna driver de affärer och bygger hus, även om kritik hörs mot regeringen.

Många menar att inom 30 år kommer Etiopien att vara i nivå med tigerländerna som Kina, Indien, Malaysia och Singapore. Etiopien har gynnsamma beröringspunkter med Indien och USA. Varje år lämnar 2000 etiopier legalt landet för att arbeta i USA, en ständigt växande skara, som på tio år utgör en betydande ekonomisk tillgång.

Klyftorna ökar. Trots den gynnsamma ekonomiska utvecklingen har förhållnings-sättet till de fattiga inte påverkats. Fattigdom har inte med mig som har pengar att göra, menar många, det är inte mitt ansvar, och de fattiga förblir fortsatt fattiga. Gud och den fattige själv bär ansvaret för sitt liv.

Ingegerd Nylander

Behovet av elkraft ökar men potentialen är stor

- Etiopien behöver mycket kraft för sin ekonomiska utveckling. Landets topografi gör att det finns en enorm potential, förklarade Mohammed Hagos som i sex år arbetade som chefsingenjör på "Ministeriet för vattenresurser" i Addis Abeba.

Mohammed A Hagos, som kom till Sverige 1974, är civilingenjör med utbildning från KTH.

Hans doktorsavhandling handlar om vattenresurser och då speciellt i Etiopien. I sju år arbetade han i Botswana, ett land rikt på mineral, men med vattentillgångar som mest handlar om grundvatten.

Under åren som tekniskt ansvarig på vattenministeriet i Addis Abeba var hans uppgift att formulera policy och strategier för vattensituationen i landet, starta olika projekt och att följa upp dem. I dag arbetar han som konsult med frågor som handlar om vattenresurser och miljö.

På Svensk-Etiopiska Föreningens höstmöte berättade han om vattentillgången i Etiopien, som är mycket god jämfört med många andra länder i Afrika.

Han menade också att landet har stor potential när det gäller vattenkraft. I dag är produktionskapaciteten nästan 2 000 megawatt inom landet. Enligt planerna ska den öka till cirka 10 000 megawatt inom den närmaste tioårsperioden, vilket innebär att Etiopien får möjlighet att exportera.

I Omofloden pågår tredje fasen av ett vattenkraftprojekt som beräknas vara klart inom en nära framtid. Det kommer att ge ett tillskott på cirka 1 800 megawatt.

Pia Virving

Mohammed A. Hagos.

Frågestund följde

Efter Tekeste Negash och Mohammed A. Hagos anföranden kom flera frågor upp till diskussion t ex:

- Utarrenderingen av stora landområden till Saudiarabien, Indien och Kina för odling av ris, som sedan exporteras till respektive länder.

- Lake Zwai är en stor sjö, men bara fem meter djup. Runt om sjön finns jordbruk och blomsterodlingar. Vattennivån har sjunkit med en halv meter. Hur påverkas djurlivet?

- Det förekommer torka vart tionde år i vissa områden. Vad kan man göra framöver för att förhindra det?

- I Gojjam, Bahar Dar och Gondar har kat ersatt kaffe som exportgröda. Kat är en viktig exportinkomst som genererar mycket pengar. Katkonsumtionen har ökat betydligt de senaste tjugo åren. Vad betyder det för landet?

Hon är Etiopiens nya generalkonsul

Uppskattad gäst på Höstmötet var Mebrat Beyene Abay, nytilträdd generalkonsul i Stockholm, som närmast kommer från utrikesministeriet i Addis Abeba, där hon sammanlagt arbetat ett 20-tal år. Hon har tidigare innehaft tjänster på ambassaderna i London och i Sydafrika.

Generalkonsul Mebrat Beyene Abay.

Med på Höstmötet var fr v Mimi Tadesse Falk, Azeb Binega, Wessen Beshah och Astrid Assefa.

Foto sid 4-7: Martin Hedén

Ett 100-tal personer hade kommit till restaurang Ethio-Star.

Sven Brittons intryck från dagens Etiopien

Är åter i Addis för att delta i ett symposium om projektsamarbeten mellan europeiska och afrikanska universitet angående kontroll av hiv, malaria och tuberkulos. Roligt att kunna konstatera att så många unga afrikanska forskare talangfullt angriper de hälsoproblem kontinenten står inför och frejdigt presenterar sina resultat.

Samarbetena mellan Nord och Syd sker nu på en mycket mer jämbördig nivå än då jag bodde och verkade här senast för 15 år sedan.

Eftersom jag är här just innan rättsprocessen mot de två svenska journalisterna skall börja frågar jag naturligtvis mina många etiopiska vänner om de känner till något om detta och vad de i så fall tror om utgången. Under den tid jag är i Addis, då de svenska journalisterna börjar samlas, står det inget i tidningarna om det och inget kommer upp i etiopisk TV.

De flesta känner till ärendet för svenskarna har visats upp i TV långt tidigare. Den allmänna uppfattningen är att de gjort sig skyldiga till allvarliga brott (gått in i landet utan visum, burit vapen och blandat sig med fientlig gerilla), varit medvetna om detta och skall vara tacksamma för att de undkom med livet i behåll då de blev beskjutna.

Brotten kommer att leda till ett långt fängelsestraff, hur långt vågar de inte sia om. När det gäller civilrättsliga mål finns en förutsägbar rättspraxis, men när det gäller politiska mål som detta kan vad som helst hända, menar man. Jag har själv varit utsatt för det etiopiska repressionssystemet men vågar ändå inte uttala mig om utgången.

*En till synes avspänd och slimmad ambassadör i residenset inför den stora anspänningen med rättegången mot de båda svenska journalisterna.
Foto: Författaren.*

Vi kan bara hoppas på det bästa, inte minst att den svenska pressen inte tar till brösttoner och kräver omedelbar frigivning och placerar Etiopien i de anklagades bås, för då kan nog en eventuell senare benådning fördröjas, alternativt omintetgöras i värsta fall.

När jag träffar den svenske ambassadören Jens Odlander i residenset för en enkel gemensam lunch just innan han skall ha en hearing med de många svenska journalisterna bekräftar han att läget är känsligt och att provocerande uttalanden kan försämra de unga svenskarnas sak.

Många av mina vänner som tidigare varit starkt kritiska - för att inte säga ha-

Mycket hög ekonomisk tillväxt har det varit i Etiopien de senaste åren.

tiska - till den nuvarande regimen har nu börjat bli försiktigt positiva åtminstone vad gäller regeringens ambitioner att förbättra de grundläggande levnadsförhållandena för landets 85 miljoner innevånare. Etiopien är nu Afrikas folkrikaste land efter Nigeria.

Med en dubbelsiffrig ekonomisk tillväxt (frånsett det senaste året där Etiopien inte accepterar den internationella statistiken) måste man vara blind för att inte se effekterna. Vagnät, elektrifiering och telekommunikationer byggs ut i en rasande fart. Landet har nu 31 universitet och precis som hos oss klagar de "gamla" universiteten i Addis och Gonder att de nu utarmas.

Det Etiopien de flesta av oss, åtminstone äldre svenskfödda medlemmar, känner och

känner för håller på att försvinna. Landet ligger på plats 34 (av 57) i Afrika när det gäller de sammanvägda insatserna för ekonomi, utbildning, hälsa och mänskliga rättigheter. Att landet inte kommer högre mot bakgrund av ovanstående beror just på det som gäller för mänskliga rättigheter, reell demokrati och fritt meningsutbyte, där utvecklingen anses ha stått stilla eller till och med gått tillbaka. De senare går inte att äta säger landets ledare sedan 20 år, Meles Zenawi, och vi förbehåller oss att göra våra egna prioriteringar vilka pekfingerar än ni i den rika världen, inklusive Sverige, ger oss.

Jag kommer på mig att efter detta korta återbesök hålla med honom en smula.

Sven Britton

EECMY - en växande och närvara

Bland allt värdefullt som kan läsas i Tenaestelin finns åtskilligt att berätta från det omfattande arbete som Etiopiens Evangeliska Kyrka Mekane Yesus, EECMY, bedriver. Under många decennier har svenska missionärer och biståndsarbetare utfört bestående insatser för medmänniskor i Etiopien tillsammans med lokala medarbetare.

Målsättningen har alltid varit den lokala kyrkans framväxt och att den också tar över ansvaret för allt arbete. Sedan många år tillbaka är EECMY självstyrande och numera i stort självunderhållande. Vi är många som gläds över denna positiva utveckling. EECMY har idag ett medlemsantal på närmare sex miljoner evangeliska kristna fördelade på 6.985 församlingar enligt 2010 års statistik samt ytterligare 3.578 s k "preaching places".

Utöver en tydlig inriktning för evangelisation och församlingsutveckling har EECMY en grundsyn för sitt arbete, nämligen att tjäna sin medmänniska i hennes olika livsbehov, fysiskt, andligt och intellektuellt. Denna helhetssyn formulerar man gärna med orden "Serving the whole person".

För att genomföra denna målsättning har man skapat ett särskilt organ med namnet EECMY Development and Social Service Commission, DASSC, som i dag har bl.a. 22 lokalkontor.

Olika rapporter, vilka finns tillgängliga på kyrkans hemsida, www.eecmy.org, redovisar en omfattande verksamhet, där man enbart under förra året bistod ca tio miljoner människor inom ramen för 256 olika projekt. De områden som särskilt prioriterats har gällt stödinsatser för hiv/

aidsdrabbade, hälsovård, matdistribution samt vattenprojekt. En annan omfattande aktivitet under året har varit produktion och distribution av olika trädplantor till ett antal av ca tio miljoner.

Utöver utvecklings- och biståndsprojekt, ofta i samarbete med internationella hjälporganisationer, arbetar EECMY med utbildning inom församlingarna för att ytterligare befrämja lokala diakonala insatser bland behövande och utsatta medmänniskor i närområdet. I augusti 2011 samlades man till en rikskonferens med temat "Raising a community of diakonia". Vid särskilda tvåmånaders kurser har ett 70-tal medarbetare nyligen utbildats med uppgiften att utbilda och uppmuntra till lokal församlingsbase-rad diakoni.

Inom ramen för kyrkans helhetssyn har under senare år också växt fram en större medvetenhet bland stora grupper om kyrkans ansvar att medverka tillsammans med andra goda krafter för opinions- och påverkansarbete för mänskliga rättigheter och byggande av ett samhälle med större rättvisa. EECMY:s generalsekreterare Berhanu Ofgaa formulerar denna uppgift för kyrkan med orden: "We are required to be front runners and be exemplary in living a Christ centered life in the process of building a nation that is just and free from poverty, corruption and bias."

I Etiopien med en befolkning som möjligen passerat 80 miljoner invånare behövs många goda krafter för att Etiopien skall bli det framtidsland som många drömmer om. I det arbetet är den lokala kyrkan en viktig aktör tillsammans med många andra krafter av god vilja.

Rune Backlund

nde kyrka _____

Rune Backlund (t v), bredvid Rev. Asfaw Terfasa, President för den Centrala Synoden/EECMY med 800 000 medlemmar, och några av hans medarbetare.

Rune Backlund var mellan åren 1963-1969 distriktsmissionär med placering i Nakamte samt synodsekreterare för Centrala Synoden inom Etiopiens Evangeliska Kyrka Mekane Yesus, CS/EECMY. 1972-1975 var han rektor för Mekane Yesus Seminariet på Mekanissa. 1975-1993: Missionssekreterare för Svenska Kyrkans Mission, SKM, med ansvar för området Östra Afrika och Mellanöstern. 1993-2002: Biskop i Luleå stift

Bengt Herrman på besök i Addis i december 2010 tillsammans med dottern Gennet.

Organisationer för bistånd och välgörenhet i Etiopien

Efter en tredje resa till Etiopien i december 2010 sammanställde Bengt Herrman och hans dotter Gennet, bosatta i Göteborg, en lista på 178 bistånds- och välgörenhetsorganisationer som verkar i Etiopien, varav 50 från Sverige.

Listan finns under www.aidethiopia.com

Bengt Herrman välkomnar tips på organisationer som eventuellt ej kommit med på listan.

Samarbetsprojekt för förbättrat jordbruk

Renée Båge, veterinär på SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, är tillsammans med några kollegor engagerad i ett nystartat doktorandprogram på veterinärfakulteten i Debre Zeit. Programmet som hittills omfattar nio doktorandprojekt ska förhoppningsvis mynna ut i förbättrad livsmedelsproduktion i Etiopien. Likaså ge bönderna större möjligheter att försörja sig.

Renée Båge förklarar att projekten som just startats upp har föregåtts av några års planering.

-De beräknas pågå i tre år och fler doktorander väntas ansluta sig längre fram.

Veterinärfakulteten i Debre Zeit hör till Addis Ababa University och det är fakulteten för veterinärvetenskap och husdjursvetenskap inom SLU som är samarbetspartner för doktorandprogrammet som finansieras av Sida.

-Svenska forskare är handledare åt de etiopiska doktoranderna. Vi kommer också att arrangera årliga forskarutbildningskurser på plats i Debre Zeit. Vidare kommer doktoranderna att besöka Sverige under en kortare period under projektets gång, t ex för att gå speciella kurser, analysera prover eller för att få stöd när vetenskapliga artiklar ska skrivas, berättar Renée Båge vidare.

Projekten handlar i korthet om frukt-samhet hos kor och kameler, avelsfrågor för inhemska hönsraser, framställning av mjölkprodukter, socioekonomiska aspekter på djurhållning och livsmedelsproduktion, fårproduktion samt klimateffekter av djurhållning.

Hittills har Renée och hennes kollegor deltagit i flera planeringsmöten i Debre Zeit och Addis Abeba. Till hösten inleds själva forskningsprojekten. Förmodligen kommer de att resultera i att fler platser ute i landet kommer att besökas.

*Text: Pia Virving
Foto: Renée Båge*

Renée Båge, veterinär på SLU, som tillsammans med några kollegor är engagerade i det nystartade doktorandprogrammet vid veterinärfakulteten i Debre Zeit.

De nio doktorandprojekten behandlar djurhållning och livsmedelsproduktion ur flera aspekter.

Avskogningen minskar men är skogsbruket uthålligt?

Försök görs i Balebergen med att låta lokalbefolkningen ta över ansvaret för skogen.

Foto: Yemiru Tesfaye

Kan avskogningen i Etiopien bromsas genom att man överlåter förvaltningen av naturskog till lokalbefolkningen och hur har försöket i Balebergen slagit ut? Den frågan försöker Yemiru Tesfaye svara på i en nyligen framlagd doktorsavhandling från SLU.

Avskogning, överbetning av boskap samt erosion är en bekymmersam baksida av att efterfrågan på odlingsbar mark stadigt ökar på det etiopiska höglandet. Av den anledningen startades för cirka tio år sedan försöket med lokal skogsförvaltning i Balebergen. Invånarna i området har delats in i användargrupper med som mest 30 hushåll i varje grupp. Familjerna får bruka skogen på ett uthålligt sätt mot att de deltar i skyddet och skötseln av den samt betalar in en årlig avgift. Vitsen är att man ska säkra skogens fortbestånd samtidigt som de boende i området ska kunna tjäna lite på den.

Hur viktig är skogen för dem som bor där, vad får man ut av den och vilken inställning har man till skogsvård? Det var frågor som Yemiru Tesfaye ställde i gruppdiskussioner och i frågeformulär.

Yemiru Tesfaye, 37 år, är utbildad jägmästare vid Wondo Genet College of Forestry and Natural Resources i Etiopien.

Under sina doktorandstudier har han delat sin tid mellan Sverige och Etiopien. Yemiru är nu tillbaka i Etiopien för att forska och undervisa vid Wondo Genet.

Foto: privat

Yemirus undersökning visar på fem olika sätt att få sin utkomst: handel och företagande, boskapskötsel, jordbruk, skogsinkomster samt blandade försörjningsinkomster.

Skogsinkomsterna stod för cirka 34 procent av familjernas inkomster. Hushåll som redan tidigare hade goda inkomster tjänade mest på skogen. För den fattigaste delen var dock skogen viktigast i relativa tal då den stod för 54 procent av den totala inkomsten. Hade de fattiga familjerna i området inte haft möjlighet att bruka skogen skulle andelen som lever under fattigdomsgränsen (2 US Dollar/dag) öka från 31 till 51 procent. Av skogsinkomsterna utgjorde ved, stolpar och timmer 71 procent av de totala skogsinkomsterna.

Resultatet är klart. Skogen spelar en avgörande roll för försörjningen för de boende i området. Däremot går det inte att sätta etiketten "Hållbart skogsbruk" på verksamheten. Intresset för att plantera ny skog är svagast hos de hushåll som är mest beroende av den. Därför, menar Yemiru Tesfaye, måste man komma fram till optimala skötselmetoder som verkligen förbättrar livskvaliteten för de allra fattigaste. Bland annat krävs en bättre dialog mellan användargrupperna och den lokala skogsmyndigheten.

Pia Virving (Källa SLU)

Etiopien ur ett annat perspektiv

Motorn på bilen brummar till och vi lämnar Addis Abeba för att resa österut. Ute på gatan hör man bilar som tutar och skällande hundar. Den starka doften av röken från eukalyptusved blandar sig med avgaserna.

Bredvid mig sitter min fru Karin och beskriver för mig det vi far förbi, alla nya hus och fabriker som kineserna byggt. Efter några timmars resande har vi nått ut långt på landet och upp över bergen. Här stannar vi till för att beskåda en stor krater. Runt omkring finns pimpsten som är lavaskum som stelnat, berättar Håkan Pohlstrand.

När vi fortsätter vår färd säger någon att utanför sitter en ormörn på en stolpe. Fascinerande att dessa fåglar har giftiga pufformar på sin matsedel, tänker jag. Efter några timmar till tar vi en matpaus med de etiopiska delikatesserna injera och dorowot. På avstånd hörs några dromedarer som brölar i eftermiddagens sol.

Vi far vidare mot Awash för att ta in på hotell och göra natt. Då morgonen gryr är vi på väg mot nationalparken för att se oryx, Soemmerrings gasell och dik-dik. Hur går då detta till när allt detta fordrar synen? Såsom alltid för synskadade och blindas är det genom syntolkningen.

För att det ska fungera krävs att antingen beskriver syntolkaren djurets teckning eller som i mitt fall räcker det med att säga att det t.ex. är oryx som vi ser. Då vet jag hur de ser ut och därmed kan jag föreställa mig dem. Så åker vi in i parken och jag får beskrivet hur pärlhönor, vävarfåglar och dik-dik dyker fram mellan träd och buskar.

Vi stannar till för att se på vattenfallet. Både bruset och vattnet som förångas gör det möjligt för mig att visualisera en bild av

Funderar på hur det skulle vara att ha det här djuret till ledarhund. Foto: Håkan Pohlstrand

upplevelsen. Åter tillbaka i bilen fortsätter vi resan och utanför hörs ljudet av många fåglar. En del av dessa fåglar går att lära sig vilket gör att behållningen av upplevelsen ökar.

När gryningen börjar gå över till dag drar vi vidare mot Harer. Innan vi kommer in i staden passerar vi kat-marknaden vilket tyvärr är ett växande problem i Etiopien.

Harer är en intressant stad på många sätt. Den räknas som fjärde heliga stad för muslimerna, vilket förstås då man kommit dit och ser alla dessa moskéer som strålar i all sin prakt. Detta visar på dessa människors gudstro som präglar hela deras liv. Men det finns även kristna här, främst från den etiopisk-ortodoxa kyrkan. Dock är dessa i minoritet, men här råder en respekt för varandra som t.o.m. gett ett fredspris från FN. Det är gott att höra eftersom vi oftast bara hör talas om all terror och våld som sker i religionernas namn.

Lite senare träffar vi vår guide som tar oss med till hyenamannen för att mata dessa charmiga små liv. Traditionen säger att detta gör att hyenorna inte tar några barn. Enligt

*Jag rör vid stenarna
och känner de
historiska vingslagen.
Foto: Karin Liliequist*

guiden började detta hos isa-stammen och därefter sker det i en successionsordning. Han berättar för mig att en dag om året firar man enligt muslimsk tradition en fest då hyenorna får en gröt med mycket smör, allt enligt profetens vilja.

Medan vi sitter på en stenbänk och samtalar får jag möjligheten till att stifta en närmare bekantskap med dessa bestar. Jag lämnar min käpp och går fram och sätter mig på huk. Därefter får jag en liten pinne med detta mumsiga köttstycke på. Så kommer nu min nyfunne vän smygandes fram och glufsar i sig filén med ett stort välbehag. När jag sitter där funderar jag på hur det skulle vara att ha en sådan som ledarhund. Måste fråga Karin om det senare, tänker jag. Alla dessa kamphundar som en del har är ju blaha-blah i jämförelse med en sådan kompis. Medan jag filosoferar över detta är min matning över och jag lämnar min plats till nästa hugade matare.

Dagen därpå visar den mycket kunniga guiden oss staden. Vi får möjlighet att besöka ett muslimskt hem som tillhör stadens shejk. Islam består av två huvudgrupper, sunni och shia. I Harer tillhör de sunni, men det visar sig att det finns vissa inslag från sufi-traditionerna, vilket kommer från shia.

Intressant är alla dessa sammanblandningar som finns i folktron. Att muslimska kvinnor uppsöker en Mariaikon för att be om fruktbarhet är ett annat exempel.

Vi fortsätter vidare genom trånga gränder och marknader till ett hus som blivit museum. Genom att jag får föremålen beskrivna för mig kan jag tillgodogöra mig besöket. Efter vår tid i Harer beger vi oss åter mot Addis. Innan vi kommer fram gör vi ett besök vid Tiya, en fornminnesplats där en suverän guide låter mig känna på alla gravstenarna. Därmed blir min behållning lika stor som för den som ser. Dessa gravmonument för krigare har olika antal svärd på sig beroende på hur många människor de dräpt. Även falsk banan är avbildad samt olika symboler för män och kvinnor. Jag rör vid stenarna och känner de historiska vingslagen från forna tiders härskare. Jag tackar guiden för hans fantastiska visning och uppmuntrar honom i hans pedagogiska förmåga.

Någon hyena fick jag tyvärr inte med mig hem, Karin trodde Jordbruksverket skulle finna det problematiskt.

Text: Michael Liliequist

Officiellt tack för pengar till trädplantering på Entoto

Skylden som visar att Svensk-Etiopiska Föreningen bekostat trädplanteringen inom det ett hektar stora området. Foto: The Ethiopian Heritage Trust.

Nu har Svensk-Etiopiska Föreningen via kassören Örjan Åkerrén fått ett officiellt tack från The Ethiopian Heritage Trust för de pengar som betalats in till trädplanteringsprojektet uppe på Entotoberget. Totalt gäller det 1 461 US-dollar.

I förra numret hade vi en fyllig artikel om trädplanteringsprojektet, skriven av Sonja Pohlstrand som besökte Entotoberget i november 2010. Hon berättade då om målet med planteringen som är att få tillbaka inhemska träd, buskar och olika gräs, något som i sin tur gör att fågel- och däggdjurslivet blir livaktigare. Sonja kunde konstatera att det fanns gott om fåglar i området och hennes guide förklarade att även de små däggdjuren blivit fler.

Tackbrevet till Svensk-Etiopiska Föreningen från The Ethiopian Heritage Trust.

Gammal eukalyptus-skog huggs ned. Mellan stubbarna planteras de nya små plantorna, plantor som drivs upp inom området. Ungefär fyra år tar det att driva upp varje planta.

De pengar som Svensk-Etiopiska Föreningen via sina medlemmar bidragit med används för ett område som är ett hektar stort. Summan inkluderar allt: Uppdrivning av plantor, plantering, skötsel samt administration. Sedan tackbrevet kom har ytterligare 10.000 kr betalats ut till Entotoprojektet.

Möten med människor

Pappershandlaren Tekeste i Bishoftu.

Det är lätt att få kontakt med människor i Etiopien. Under vår senaste resa dit i februari i år skriver jag varje kväll i dagboken om inplanerade och spontana möten. Om människor vi träffat tidigare, om andra som vi mött för första gången. Hela tiden lär jag mig mer om landet och inte minst om den gästfrihet som slår den svenska med hästlängder.

Under ett av de stora träden på gräsmattan till Air Force Sport Club i Bishoftu sitter ett gäng äldre herrar. Varje tisdag- och fredag förmiddag träffas de här för att prata om gamla tider och om det som händer idag. "Även om sådant som handlar om framtiden", påpekar en av dem. De har alla varit anställda på Veterinärhögskolan. En av dem ansvarade för högskolans laboratorium. Ett stort laboratorium där kreatursvaccin för hela landet tillverkas. Inte bara till Etiopien

förresten, en del exporteras också, får vi veta över glaset med macciato, som de generöst bjuder oss på.

Strax efteråt promenerar vi utmed huvudgatan i den gamla delen av Bishoftu. På fasaden till ett grönmålat hus står det "Stationery". Den lilla butiken är full av kontors- och skrivmateriel, av kort, almanackor, tavlor och prydnadssaker. Hyllor täcker väggarna och en disk med glashyllor skiljer oss från butiksägaren Tekeste, vars ansikte lyser upp i ett igenkännande leende när han får syn på oss. "Så, ni är tillbaka igen", säger han och letar snabbt upp några små pallar som placeras ut mellan tomma kartonger och lådor med ännu ej upppackade varor.

Vi blir sittandes en halvtimme, snart försedda med varsin Coca-Cola, som Tekeste skickat efter med bud. Kunder kommer in, expedieras. Däremellan pratar vi med varandra. Fram till 1991 arbetade Tekeste på Air Force. Sen startade han sin pappershandel.

Mekdims mamma förbereder kaffet.

Nu talar vi om gemensamma bekanta, de flesta har arbetat inom flygvapnet och om Tekestes vuxna barn, som äntligen är klara med sina universitetsstudier i Addis.

Vi lärde känna Tekeste för tio år sedan. Den gången visade vi boken "Svenska vingar över Etiopien" för honom, den som handlar om hur svenskarna byggde upp flygskolan och flygvapnet här. Tekeste kände igen många av personerna på bilderna och vi lämnade boken hos honom.

Några kvällar senare är vi hembjudna till Mekdim och hennes familj på middag. Det blir vi alltid när vi besöker Bishoftu. Som vanligt har vi svårt att hitta fram till huset som ligger i det enorma bostadsområdet som vuxit upp mellan huvudgatan och gabayan.

Några tvärgator ner, runt ett hörn och där! Dolda bakom en mur mot gatan, numera belagd med kullersten, ligger ett antal små byggnader. I ett av husen bor Mekdim och hennes familj. I ett annat korna och i ett tredje några inneboende, bland annat den äldre damen som bakar och säljer injera.

Det är roligt att se hur familjen fått det allt bättre under de år vi känt dem. Mekdim är äldst bland barnen, 27 år. Hon har en bra utbildning, en utbildning som resulterat i att hon fått ett kvalificerat arbete, som gjort att familjen kunnat skaffa en ko, så en till och därefter ytterligare en. Vi tittar på korna, som är stora och tjocka och som gör att familjen varje dag kan sälja mjölk. Och så beundrar vi

Välvilligt tas vi emot. Bjuds på mat eller kaffe.

den nya altanen, liksom vi förra gången beundrade det utbyggda vardagsrummet.

Så här fortsätter det. Överallt är vi välkomna. På hotellet i Addis hämtas vi upp av Ansua Tesfay, som arbetar på organisationen HAPCSO/Hiwot. Den har jag tidigare skrivit om i Tenaestelin, det har också Ulla Råbock i Uppsala gjort. Det är Ulla som tagit initiativ till föreningen svenska Hiwotfaddrar, som i dag sörjer för ett 75-tal barn, vars föräldrar avlidit i aids.

Vi ska för andra gången besöka vår dotter Carolinas fadderbarn, Rediet. Hon har nu hunnit bli åtta år, är hiv-positiv, men tack vare bromsmedicinen lika pigg som

*Ansualet Tesfay,
Rediet och syster
Tibede Maco uppe
på HAPCSO/
Hiwot.*

vilken åttaåring som helst. Med sig har hon sin fostermamma, god vän till Rediets avlidna mor.

Nu får vi också träffa syster Tibede Maco som grundade organisationen 1999. Medan kaffebönorna rostar bakom oss berättar hon om bromsmedicinernas välsignelse. Hur man i sitt upptagningsområde där 65 000 människor bor och runt 6 000 personer drabbats av hiv/aids ändå konstaterar att antalet människor som dör i sjukdomen minskat radikalt.

- *Fram till 2003 då bromsmedicinerna kom dog varje dygn ett tiotal av våra patienter. I dag dör en eller två per månad eller varannan månad. En stor lättnad. Ändå är det viktigt att vi fortsätter informationen kring viruset, säger hon.*

- *Det är tufft för ett barn att ta läkemedel dag efter dag. För att kroppen ska orka är det viktigt att man samtidigt äter bra. Men god mat kostar mer. Därför betyder det mycket för de här barnen att ha fadderföräldrar, säger Ansualet, som lovar att de insatser som Ulla Råbock gjort för*

att få fadderföräldrar till många av dem. Förhoppningen är att fler barn ska bli lika lyckligt lottade.

I bilen tillbaka till hotellet tar jag upp Abraham Vergheses bok "Cutting for stone" (Skära för sten) från 2009. Jag har inte sett den i någon bokhandel här nere och jag undrar om Ansualet känner till den. Han förklarar att han läser mycket, men nej! Och så ögnar han igenom resumén på bokens baksida. Konstaterar att den handlar om tvillingarna Marion och Shiva som föds 1954 i Addis Abeba och som sedan växer upp här. "Mycket intressant", säger han.

Han får boken av mig. Några dagar efter det att vi kommit hem får jag ett mejl av honom. I det tackar han ännu en gång för boken, förklarar att han blev så glad för den. Det blir jag också. Den hamnade hos rätt person.

Alla dessa möten....

Text och bilder: Pia Virving

Etiopien för 35 år sedan

- En tillbakablick

Av en lycklig slump råkade jag nyligen läsa ett nummer av Svenskbladet daterat maj/juni 1976. Jag hade då varit bosatt i Etiopien sedan 1958. 1968 blev jag redaktör för Svenskbladet. Jag minns 1976 som ännu ett dramatiskt och oerhört händelserikt år. Även om det på ytan kunde kännas något lugnare än året innan. Ingen visste ju då hur framtiden skulle se ut.

Med facit i hand förstår vi att 1976 bara var början på en omvälvande epok. Det var 35 år innan Nordafrika visade och vässade sina revolutionära klor.

Och dramatiken fortsätter på gott och ont i Etiopien... i världen. Historien upp-repar sig men med andra förutsättningar. Pengar och makt har för många blivit mer attraktivt än vänskap och kärlek. Och det verkar som allt går igen även om vi borde veta bättre. Ta svälten och goda och onda år exempelvis som konstaterades redan i Bibeln, revolutioner, coup d'états, inbördeskrig, krig och aldrig lär vi oss något ... Men det finns hopp. De flesta människor är goda och jag tror att vi alla faktiskt älskar "vårt" Etiopien.

Därför är det intressant att läsa utdrag ur Lars Petterssons reportage - nära fyra decennier senare. Om någon vill läsa hela reportaget finns möjlighet att göra det på Svensk-Etiopiska Föreningens hemsida.

Barbro Ergetie var i flera år redaktör för Svenskbladet.

Månaden heter maj och året ritar siffrorna 1976

Efter en halvregnig dag i *Den Nya Blomman* (Addis Abeba) faller det barmhärtiga mörkret. Över köttbullarna, potatismoset och salladen. Över dagens demonstrationer till förmån för en fredlig lösning av Eritrea-frågan. Faller mörkret över en halvhjärtad insats på den dagliga arbetsplatsen, över besvikelsen att svenska brev även denna dag uteblivit.

... G (Lars Pettersson kallar sig själv G - Gästredaktör - och han skriver på maskin. Det var innan digitaliseringen./Red.s anm.). G förstår att han måste våldföra sig på Optiman, på bokstäver och siffror och paragraftecken, och skriva något om skolan ... Och G plockar handfallen ned Wesséns kortfattade etymologiska ordbok från bokhyllan, slår upp ordet ´skola´ och börjar försiktigt bearbeta Optimans tangenter.

Skola: ytterst av grek. skhole´fritid (från kroppsarbete): vila och underhållning i andliga sysselsättningar. ...

... Han slår upp Läroplan för grundskolan (Lgr -69) ... Därpå reser sig G. från

Optiman. ... slår upp balkongdörren och går ut i *Den Nya Blommans* mörker.

Han tänker: Månaden är maj. Jag har i dag ätit goda köttbullar med potatismos och sallad. Jag har sett ett land mitt inne i sin moderna historieskrivning. I morgon kommer det kanske ett brev från Sverige.

Bilarna blir allt färre. Cikadorna har slutat sjunga. Mörkret är varmt och fuktigt. Innesluter Revolutionstorget, innesluter vardagligt liv, vila och underhållning i andliga sysselsättningar. ...

Och med leendet dröjande på läpparna stänger G. försiktigt balkongdörren mot mörkret. Han går sakta genom rummet in i sängkammaren och kryper ned invid sin hustrus sida.

Faller så plötsligt det mjuka, barmhärtiga mörkret över årens och kroppsarbetarnas för länge sedan avgivna programförklaring.

Och månaden heter maj.

Det är vår ... jag är glad att den kalla, snöiga vintern är över. Bilarna jag möter har bytt ut sina grova vinterdäck mot finmönstrade sommardäck. Fåglarna, en del återkomna från en lång resa söderut, sjunger och drillar. Staren, lärkan, bofinken, alla är de där. ...

Det är vår!

Jag vaknar långsamt och min ljusa dröm svinner bort. Regnets trummande mot plåttaket och dånet från de första bilarna på gatorna är allt som hörs. Sömndrucken stiger jag upp och öppnar fönstret. Den förvånansvärt kalla luften väcker mig bryskt.

Det har regnat hela natten men den friska och rensade luften börjar redan blandas med lastbilarnas svarta rökmoln. Jag lyssnar en stund men kan inte uppfatta någon fågelsång.

... **Det är dunkelt** nu i gryningen och solen kämpar en hopplös kamp mot de mörka molnmassor som hänger tunga över Addis Abeba. Bergen, vanligtvis så vackra i soluppgången, är nu svåra att urskilja.

Svenskbladet maj och juni 1976 Svenska skolan

Konturerna har lösts upp och flutit ihop till ett intetsägande töcken.

Neråt gatan ligger otaliga små skrangliga plåtskjul tätt sammanpackade. Skjul med gamla rostiga otäta plåttak, under vinden gnisslande plåtskjul som är människobostäder, ladugårdar och hönshus i ett.

Uppåt gatan breder ett stort utställningskomplex ut sig. Huset är helt täckt av rött fasadtegel, har stora glasdörrar och glasfönster innanför vilka blinkande bilar står uppställda.

Men utanför dessa väl förbommade dörrar och fönster, på en låg bred marmortrappa ligger på en rad tio bylten. Det är människor. De trycker sig mot varandra för att utnyttja varandras obetydliga kroppsvärme.

Regnet kastar sig i skurar mot byggnaden och människobyltens lappade, smutsiga och tunna shammaskynken är all-

deles genomvåta. Det är fattiga utmärglade människor som inte har någonstans att ta vägen och som nu sover utanför det stora människotomma huset.

Orörliga ligger de där. En del för att kanske aldrig vakna igen. Men en stund senare vaknar någon till liv, uppdrivna av den obeveklige vaktens käpp, väckta till en ny dags jakt efter mat, till en ny dags kamp mot döden.

Jag kastar en sista blick runt den regnvåta omgivningen och vänder sedan tillbaka till min varma säng och min ljusa drömvärld.

Det är vår.

*Lars Pettersson, G, Gästredaktör
Svenskbladet maj/juni 1976*

Finland i Etiopien

Jag intervjuade i samma nummer av Svenskbladet maj/juni 1976 Finlands utsände ambassadör till Etiopien och Kenya- Veikko Hietanen. Han var Finlands siste ambassadör i Addis Abeba och var kvar där till 2005. "... född i de 60 000 sjöarnas och de gröna öarnas midnattssolland, tar han emot i Addis Abebas nästan vackraste palatsvillan.

... Hur länge har du varit här frågar jag och han svarar; Två månader längre än ambassadör Lars Hedström ... Jag sneglar i Helsinki Sanomat att drottning Elizabeth av England är i Finland - samma dag som jag skriver min intervju för Svenskbladet den 25 maj 1976.

Barbro Ergetie

Andra händelser 1976

Radio Ethiopia ger i oktober 1976 ut ett album med Patti Smith (35 år senare: Polarprismottagare och aktuell i årets Bok- och Biblioteksmässa med Just Kids).

Samma år hittades skallen av Homo heidelbergensis eller Homo erectus i Etiopien .

Den framgångsrika etiopiska OS-gruppen deltog inte i Montreal på grund av oroligheter i hemlandet.

Zewditu Hospital som tidigare hette Seventh-Day Adventist Church Hospital, nationaliserades och övertogs av staten under Derg-regeringen 1976. (Maaza Mengiste är författare till boken *Under lejonets blick* som utkom på svenska 2010. Den utspelar sig 1976).

Den 23 september 1976 gjordes försök att döda Mengistu.

Tedj och skokräm av etiopisk honung

Det etiopiska honungsvinet "tedj" är berömt och delikat. Men att man gjorde skokräm av honungen ... Och att man bara vågade uttrycka sig nedlåtande om abessiniernas "torftiga levnadsomständigheter". Men tiderna förändras och det var faktiskt för 76 år sedan.

"Biodlingen är för mången abessinier ett viktigt näringsfång. Honungen skänker honom omväxling i hans enkla kost och försäljningen av det utmärkta abessinska bivaxet blir ett värdefullt ekonomiskt tillskott i hans torftiga levnadsomständigheter".

Så skriver Husmodern N:r 47, 1935, i en helsidesannons från det gamla skokrämsföretaget Viking och fortsätter med att beskriva hur det "abessinska bivaxet gör lädret mjukt och smidigt och ger det ***näring*** (skrivet i fet kursiv stil). /BE

*HONUNG GER NÄRING
TILL SKOR. Annonc i
svensk veckotidning 1935.*

*Den 6 juni 1955 lämnade familjen
Rubin Stockholm för den två månader
långa resan till Bishoftu.*

Skyfall, mörker och inget att äta på dramatisk färd till Bishoftu

I dag flyger vi från Arlanda på kvällen och landar morgonen därpå i Addis. I slutet av 1940-talet och en bra bit in på 50-talet tog det tre dagar att ta sig ner med flyg. Arne Rubin med fru Carmen och barnen Anders 7 år, Catharina 5 år, och Helena 3 år valde 1955 att åka ner i en folkvagnsbuss. En resa som tog två månader.

Carmen Rubin har berättat om sitt liv i Etiopien, Ingegerd Nylander har skrivit ner det hela. Vi väljer att återge några minnen från resan ner. Den som började 6 juni 1955 med anledning av att Arne Rubin fått arbetet som ekonomichef vid det etiopiska flygvapnet.

Från Neapel färdades familjen med båt till Massawa. En långsam resa som inkluderade stopp i Port Said där man lastade vattenmeloner avsedda för Jedda och pilgrimerna till Mecka. I Jedda låg sedan båten på redde i 14 dagar.

Äntligen kommer man fram till Massawa, rejält försenade. Arne Rubin borde redan ha infunnit sig i Bishoftu. "Inget visste vi om landet", konstaterar Carmen. "Inte ens på vilken sida av vägen man skulle köra. Arne hade haft kontakt med KAK (Kungliga Automobilklubben), som trodde att det var högertrafik i Etiopien. Av den anledningen hade vi köpt en högerstyrd Volkswagen-

buss, men när vi väl började köra var det svårt att räkna ut vilken sida som verkligen gällde. Alla körde nämligen mitt på vägen. Vi frågade en polis, fick reda på att det var vänstertrafik och hade alltså köpt fel buss."

Av kaptenen på den båt som tagit dem till Massawa hade Arne och Carmen fått höra om alla överfall som begåtts av shiftas på vägarna. Hur människor blivit rånade, till och med dödade, och att det därför var nödvändigt att åka i konvoj. "Vi försökte få kontakt med andra bilförare, men hittade ingen som hade samma mål som vi. Arne var dessutom sen till jobbet. Vad göra? Vi måste helt enkelt ge oss iväg. Senare fick vi höra talas om att även tre svenskar skjutits till döds där."

Carmen minns hur förskräckt hon var och hon kommer fortfarande ihåg obehagskänslorna hon kände över att ge sig ut på vägarna med de tre små barnen i baksätet: "Vi hade inte kört så långt förrän

Båten Pontinia tog familjen från Neapel till Massawa.

vi i en kurva fick se ett par skor mitt i vägen. Vi tyckte att det var mycket egendomligt, men längre fram vi fick reda på anledningen. En italienare hade blivit skjuten och när de drog bort honom från vägen hade skorna ramlat av.”

Carmen hade velat proviantera innan de lämnade Asmara, men Arne som hade bråttom menade att det kunde de göra under vägen. Och restauranger fanns det säkert. Barnen hade blivit lovade glass för att hålla sig lugna.

Inga restauranger eller ställen där det fanns någon mat att handla passerades. Timmarna gick, som tur var hade man ändå gott om vatten med sig. Carmen räknade hårnålskurvor: ”Uppför ett av bergen var det femtio tvåra kurvor och så lika många ner igen. I de värsta kurvorna var vägen uppstagad med tomma bensindunkar. Det såg otäckt ut, men de höll så bra. Landskapet var så vackert. Blånande berg i fjärran, underbara fåglar, men få människor och inte en enda bil.”

Nej, ingen trafik, men inte heller någon mat och nu hade man kört en hel dag: ”Barnens jordnötter som de hade i sina små väskor kom nu väl till pass. Jag såg kaktus-

Hårnålskurvor, inget att handla och risk för överfall – en orolig resa över bergen.

frukter vid väggkanten, visste inte alls vad det var, men nöden har ingen lag, så jag tog några av frukterna, smakade på dem och de var söta och goda, så jag tänkte att de kan ju inte vara giftiga. Det var ändå någonting.”

Solen gick ner, det blev kolsvart. Till råga på allt började det regna. Mörker, skyfall, en krokig väg som blir lerigare och lerigare och så den tunga lasten på biltaket: ”Det var en fruktansvärd situation, packningen, ösregn och denna hala väg. Det var lätt att slira och bilen kunde åka ner i ravinerna och då kunde vi alla vara helt förlorade ...”

Arne var lugn och trygg som vanligt, berättar Carmen, och konstaterar att hon aldrig mött någon modigare. ”Han tyckte att vi skulle fortsätta tills vi kom fram till en polisstation. Men jag hade inte sett en enda polisstation på hela vägen, inte ens en polis. Att stanna och sova i bilen var otänkbart med tanke på shiftsas. Jag minns hur jag bad till Gud om hjälp.”

”Det finns bilder i en människas liv som man kan ta fram när som helst, var som helst. Det finns händelser som stannar hos en människa i evigheter. Detta var just en sådan situation. Vad var det då för bild?

Så fort jag öppnade mina ögon efter min bön kunde jag i det svaga skenet från billyktorna, översköljda av lera, se ett ensamt träd vid kanten av ett enormt stup. När vi kom närmare såg jag en brädlapp uppspikad och på den kunde jag läsa: Sudan Interior Mission.

Vad kunde vara underbarare än att i denna situation finna en missionsstation? Vi körde över vägen i pilens riktning och där på en slänt i ett uthygge av den täta bushen låg det vita lilla missionshuset.

Så fort vi körde in på området öppnades dörrarna och ut kommer ett ungt kanadensiskt missionärspar, Mr och Mrs Davenport. Jag vill aldrig glömma dem. Utan att fråga vilka vi är, varifrån vi kommer och vart vi ska, slår de ut med armarna och säger: Välkomna!

Folkvagnsbussen var inredd så att man kunde sova i den. Fr v Arne Rubin, Anders, Catharina, Helena och Carmen.

Vi blev inbjudna i huset, de hade just ätit middag, men de hade lite varm soppa kvar som skulle räcka till oss allihop. Det var fantastiskt att vi som knappt hade ätit på hela dagen nu skulle få varm soppa.”

Familjen bjuds sedan att sova över hos paret Davenport.

På resa igen

Följande dag fortsatte resan och efter många timmars körning kom man till Dessie.

”Arne tyckte då att motorn kändes lite konstig och åkte iväg till en motorverkstad för att se om de kunde hitta felet. Anders följde med honom. Helena, Catharina och jag gav oss ut på stan.

Vi hade inte gått långt förrän människor kom springande, vi vet faktiskt inte varifrån, det kom fler och fler och de ställde sig runt omkring oss i en stor bred ring.

Det var inte vilka människor som helst, här fanns spetälska utan näsor och utan fingrar. En pojke med ett ovanligt vackert ansikte hade huvudet sammanväxt med axeln. Han kunde inte röra på huvudet, han såg verkligen lidande ut. Det var äldre blinda som leddes av barn, en man kom krypande på alla fyra med skor på händerna. Alla ställde sig runt om oss. Ingen sade något, tiggde inte, bara tittade. Fler och fler strömmade till.”

Det var som en mardröm, minns Carmen. Som Dantes inferno och hon vred runt huden på armen för att inse att hon var vaken.

”Jag ville inget annat än att fly, att komma bort från allt detta med mina flickor.

Men hur skulle jag komma ut, jag kunde inte be dem flytta på sig, jag kunde inte landets språk. Jag stod där och var helt förtvivlad, vad skulle vi ta oss till. Tänkte, gode Gud hjälp oss igen.”

”Helt plötsligt hörde jag en röst som ropade: Hello there, from where do you come? Och när jag tittade upp på vägen står där en europeisk man. Vi hade ju inte sett en europé sedan vi lämnade vårt fartyg. Jag säger då med darrande stämma: We come from Sweden. Då, ja än idag är det så märkligt, så märkligt, att denne man talade till oss på svenska och sa: Men, så roligt! Välkomna! Vad min fru ska bli glad!”

Hans fru var nämligen svenska. Han själv tysk missionsläkare, som också pratade svenska. Han sa något på landets språk och de stackars människorna som stått där alldeles tysta öppnade upp ringen så att Carmen och flickorna kunde lämna platsen.

”Vi fick följa med doktorn hem, medan de stackars människorna fick gå tillbaka till sin fattigdom, till sitt elände, till sin misär. Det gjorde mig fruktansvärt ont om dem, men jag kunde ingenting göra där jag stod.”

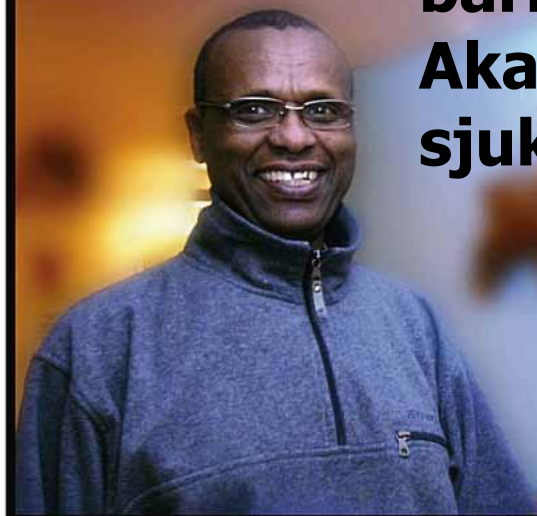
Äntligen framme i Bishoftu

Resans sista etapp anträdades. Innan familjen körde in på flygets område i Bishoftu stannade man vid en flod för att tvätta av sig resdammet och kamma till sig lite. ”Det var med en alldeles speciell känsla som vi nu körde in i området. Arne gick in i huvudbyggnaden för att presentera sig och anmäla sig till sin tjänst. Och det var på dagen en månads för sen ankomst.

Svenskarna var vänliga och glada att se oss och berättade att det hade varit en viss oro. De hade till och med skickat upp flygplan för att titta efter oss, men de hade inte sett någon Volkswagenbuss på vägen och vi hade inte heller sett något flygplan uppe i luften.”

*Dikterat av Carmen Rubin,
utskrivet av Ingegerd Nylander*

Populär barnmorska på Akademiska sjukhuset

Urgessa Elala, populär barnmorska på Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Att hans person väcker uppmärksamhet på Akademiska sjukhusets förlossningsavdelning i Uppsala har Urgessa Elala vant sig vid. Han har under åren både ifrågasatts och utsatts för fördomar. Han är något så ovanligt i Sverige, än i denna dag, som manlig barnmorska, dessutom från Etiopien.

Själv anser han att detta med manligt och kvinnligt är oväsentligt. Det handlar om att alla är människor och han sätter livet i fokus. Hans människosyn har hjälpt honom att med tålamod överse med trångsynthet. Många av hans patienter har tackat honom för att han fått dem att omvärdera sin syn på människor från andra kulturer.

Deltog i utvecklingsarbetet

Urgessa Elala föddes 1948 i närheten av Ambo i Shoa-provinsen. Han utbildade sig till sjuksköterska vid sjukhuset i Nakamte,

ett sjukhus där många svenska läkare, sjuksköterskor och barnmorskor arbetat. I utbildningen ingick gynekologi och obstetrik. Efter Dergens övertagande av makten i Etiopien i mitten av 1970-talet fick såväl personal som studenter lämna Nakamte och Urgessa fortsatte sin utbildning på Black Lion Hospital i Addis Abeba.

- Som alla studenter skickades jag ut i landet för att delta i utvecklingsarbetet (zemecha). Jag arbetade som sjukvårdare på en klinik i Ambo i ett par år, säger Urgessa. När jag var klar med min utbildning arbetade jag i tre år i Gambela.

Träffade sin fru i Nakamte

Redan under sin studietid i Nakamte träffade Urgessa sin blivande fru, svenska Ruth som arbetade som barnmorska på missionssjukhuset. Ruth lämnade Nakamte för att arbeta i Sudan, men de höll kontakt brevlades, Urgessa från Gambela och Ruth från Sudan. När Urgessa senare läste på universitetet i Addis Abeba blev kontakten tätare och 1983 beslöt de att de ville bilda familj och Urgessa ansökte om uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige.

- Jag började med att lära mig svenska och att komplettera min utbildning. Min etiopiska sjuksköterskeutbildning gav inte legitimering i Sverige.

- Jag studerade hemma och praktiserade under tiden på långvårdskliniker. Efter att ha tenterat i alla ämnen och med min svenska legitimering som grund ville jag vidare, ville utbilda mig till distriktssköterska eller barnmorska.

Urgessa kom in på barnmorskeutbildningen i Borås och var 1989 färdig barnmorska. Han fick omgående anställning på Akademiska sjukhuset i Uppsala, som han blivit troget. Tidigare hade han manliga kollegor, men de har alla gått vidare och idag är han den ende manlige barnmorskan. Att han är uppskattad och populär bland de nyblivna föräldrarna kan man läsa på Akademiska sjukhusets hemsida.

Starka band med Etiopien

Familjen utökades med tre barn, idag är alla vuxna och utflugna. De har alla starka band till Etiopien, har besökt landet regelbundet för att hälsa på farföräldrar och släkt och även som studenter. Två av barnen har arbetat som volontärer i Etiopien, sonen har gjort ett projektarbete om miljö och vatten och yngsta dottern, som läser juridik, reser snart ner för att studera barns rättigheter.

Familjen har många gånger funderat på

eller nästan varit på väg att flytta en tid till Etiopien.

- Av hänsyn till barnen och deras skolgång, att flytta dem från kamrater och det faktum att de känner sig svenska, blev flytten aldrig av, säger Urgessa. -Men jag har aldrig under alla åren i Sverige slutat tänka på eller släppt kontakten med mitt hemland.

- Jag lever i två skilda kulturer, vilket är berikande och ett stort privilegium.

Urgessa följer händelserna i Etiopien noga, i synnerhet utvecklingen inom hälsovården och kvinnors situation och han hoppas en dag få möjlighet att göra en insats.

Har stort trädgårdsintresse

Urgessa Elalas stora intresse vid sidan om arbetet är kolonilotten på cykelavstånd från bostaden i Uppsala. Arbetet med trädgården är terapi och återhämtning. Även barnen har tyckt om att vara där och när de var små var det spännande att sova över i den lilla stugan som hör till. Vintertid ägnar han sig åt att läsa böcker, men också att vistas ute i naturen. Han tycker om att åka skidor även om han inte lärt sig behärska sporten som sina barn.

- För mig känns vintern alltid för lång och sommaren är för kort, avslutar Urgessa.

Ingegerd Nylander

Välkomna till öppet styrelsemöte

i Svensk-Etiopiska Föreningen
tisdagen den 6 december 2011
kl 18.30 på restaurant EthioStar,
Saltmätargatan 19A, Stockholm.

Efter mötet föredrag om Etiopisk
filateli av Jan Olof Gustavi.

Middag kan intas på egen bekostnad.

Kvalificerad vård trots knappa resurser

På Aira-sjukhuset, vars Fattigfond stöds av Svensk-Etiopiska Föreningen, finner uppfinningsrikedomen inga gränser. Pinnar av trä eller bambu liksom cykelekrar används för att hålla ihop frakturer. Suturer tillverkar man själva med hjälp av fisklina och nålspetsar.

- Allt för att hålla kostnaderna nere, berättar kirurgen Erik Erichsen, som emellanåt funderar över de olika levnadsförhållanden vi lever under.

- I den så kallade civiliserade världen belönas direktörer med miljontals kronor i bonus och svindel och fiffel med pengar får fatala konsekvenser för världsekonomin. Där vi verkar finns inga resurser för basal sjukvård till folk som är så fattiga att de inte har råd att köpa sig ett par skor.

Stor uppfinningsrikedom

Jag skickade ett mejl till Sennait Erichsen, sjuksköterska och gift med Erik Erichsen, och bad om en kort rapport från verksamheten. Svaret kom på en CD-skiva, som också innehöll ett stort antal bilder. Gripande, men ändå positiva bilder. För de visar hur man lyckas bedriva kvalificerad vård trots bristande resurser.

Bilderna visar mannen vars benfraktur hålls ihop med träpinnar och gips. Och mamman som färdats från Harer, som uppsökt sjukhus efter sjukhus med sin lille, från födseln på grund av starr, blinde son.

- Vår duktige ögonkirurg opererade in konstgjorda linser, som vi köper för 100 birr styck i Addis, berättar Erik Erichsen.

Operationen gick bra och mamman utbrast efteråt: "Han ser. Han tittade på mig".

Träpinnar och gips för att frakturen skall läkas.

- Barnet kommer att i stort sett ha normal syn under resten av livet.

Bilden på mor och barn. Barn förresten. Hade det inte legat i moderns knä hade jag trott att det var en åldrig kvinna. Men det är ett barn, svårt undernärt, med förträngning på nedre magmunnen. Nästa bild är tagen efter tre månader. Det visar en söt baby. Bara det lilla ärret på magen vittnar om att hon varit svårt sjuk.

De 25 000 kronor som årligen under tre år betalas till Airasjukhuset från Svensk-Etiopiska Föreningen går till Fattigfonden.

- Med den kan vi erbjuda gratis sjuk-

Ögonlinser à 100 birr och den lille pojken kan se igen.

Blind från födseln på grund av starr.

Baby, svårt undernärld av förträngning i nedre magmunnen. Efter några månader har hon återhämtat sig helt.

Suturtråd tillverkas på plats med hjälp av fisklina och nålspetsar.

vård till de allra fattigaste patienterna som inte har råd att betala för den sjukvård de behöver. Den största gruppen som får hjälp därifrån är kvinnor med komplicerade förlossningar som kräver kejsarsnitt, kvinnor med förlossningsskador samt barn.

Den totala sjukhusbudgeten på cirka 3 miljoner kronor om året täcks i stort sett med patientavgifter. Enda ekonomiska stödet utifrån är ett årligt bidrag på cirka 100 000 kronor från tysk mission.

*Text: Pia Virving
Bilder: Aira Hospital*

Presentationen fortsätter...

I förra numret av Tenaestelin presenterades fem av föreningens styrelseledamöter. Dags för övriga ledamöter samt medlemmarna i Tenaestelins redaktionskommitté, liksom hemsidans webmaster.

Sonja Pohlstrand

Styrelseledamot sedan slutet av 1980-talet. Kom till Etiopien med sina föräldrar Almaz och Lars Knabe tre månader gammal. Fram till hon var fjorton år bodde hon och gick i skola i såväl Etiopien som i Sverige. De tre första klasserna avverkades i Sverige, följande två i svenska missionsskolan därefter två år i franska skolan i Addis Abeba. Sedan 1966 är Sonja bosatt i Sverige. Bodde i Etiopien som vuxen 1974 samt åren 1976-77. Besöker ofta Etiopien då mamma Almaz bor i Addis Abeba. Sonja arbetar som sjuksköterska på ett särskilt boende i Strängnäs.

Jan Olof Gustavi

Styrelseledamot sedan 2010. Bodde med sina föräldrar i Etiopien mellan 1946 och 1948. Har sedan besökt Etiopien ett par gånger, senast i år. Civilingenjör, som bland annat varit forskning- och utvecklingschef på Alfa Laval och VD för Standardiseringsorganet SMS. Har Afrika som stort intresse förutom kultur, historia och näringslivsutveckling samt filateli med inriktning på etiopisk posthistoria som hobby.

Wessen Beshah

Styrelseledamot sedan 2003. Kom till Sverige i december 1989 av familjeskäl. Är utbildad lärare i svenska som andra språk samt franska för grundskolans senare år och gymnasiet. Arbetar inom Huddinge kommun.

Sven Britton

Styrelseledamot 2003, medlem av redaktionskommittén sedan 2004. Läkare och pensionerad professor i Infektionsjukdomar, heltidsarbetar fortfarande som läkare på utlandsmottagningen Cityakuten. Kom första gången till Etiopien i slutet av 70-talet med studenter från KI tillsammans med etiopienveteranen och kollegan Lars Engardt. Verksam som Director på AHRI (Armauer Hansen Research

Institute) i Addis 1985-1987 och 1996-1998. Forskning och kliniskt arbete med lepra och tuberkulos. Vid ett flertal tillfällen examinator i läkarutbildningen på medicinska fakulteterna i Addis och Gonder. Fortfarande delaktig i forskningsprojekt om tuberkulos i Gonder. "Förstår allt mindre av landet för varje gång jag kommer dit, men älskar det allt mer."

Barbro Ergetie

Ingår i Tenaestelins redaktion. Kom till Debre Zeit 1958 för att gifta sig med Bellete Ergetie, då officer i det etiopiska flygvapnet, IEAF. Barbro arbetade på det etiopiska flygvapnet till 1968, därefter på British Airways till 1978. Initierade Läkare i Världen i Sverige tillsammans med svenska läkare och andra etiopienvänner. Flyttade från Stockholm år 2000 och bor i Mellösa som "lycklig pensionär" tillsammans med Bellete. Förestår Bokens Stad i Mellösa och frilansar bl a för dagstidning och Tenaestelin. Engagerad i Svensk Etiopiska Föreningen sedan 1967 då hon blev redaktör för Svenskbladet i Etiopien.

Martin Hedén

Föreningens webmaster. Fick under sin uppväxt höra många berättelser om Etiopien av sin morfar, Viking Tamm, som under åren 1934-1936 och 1945-1946 var chef för den grupp svenska officerare som byggde upp en kadettskola i Addis Abeba. Växte dessutom upp med Anders Grängsjö som granne. Via Anders som bott några år i Etiopien med sin familj blev han medlem i Svensk-Etiopiska Föreningen. Har sedan dess besökt Etiopien två gånger. Är datakonsult med eget företag.

Pia Virving

Ingår i Tenaestelins redaktion sedan 2004. Gift med Björn som bodde i Bishoftu 1946-1956. Intresset för Etiopien föddes vid en familjeresor dit 1997. Har sedan besökt landet många gånger, senast i år. Har redan ytterligare två resor inplanerade. Åker också till andra platser i världen men konstaterar: Inget resmål är roligare än Etiopien. Där tankar man glädje!

Returförsändelser skickas till

Örjan Åkerrén
Valloxvägen 40 L
741 42 Knivsta

I Tenaestelin den här gången kan du bl a läsa om:

- sid 4-7 Snabb utveckling och växande självförtroende i Etiopien
Rapport från Höstmötet.
- sid 8-9 Sven Brittons intryck från dagens Etiopien
- sid 10-11 Utvecklingen inom Etiopiens Evangeliska Kyrka Mekane Yesus
- sid 12 Svensk-etiopiskt samarbete för bl a bättre livsmedelsproduktion
- sid 13 Försök med lokal skogsförvaltning i Balebergen
- sid 14-15 Etiopien sett ur ett nytt perspektiv
- sid 16 Trädplanteringen på Entoto-berget
- sid 17-19 Om möten med människor i Etiopien
- sid 20-22 Barbro Ergetie ser tillbaka på 1976
- sid 23-25 Om en dramatisk resa över bergen
- sid 26-27 Populär barnmorska på Akademiska sjukhuset
- sid 28-29 Rapport från Aira-sjukhuset
- sid 30-31 Vi har uppdrag för Svensk-Etiopiska Föreningen

Skicka gärna er mejl-adress!

Många av föreningens medlemmar har vi redan mejl-adresser till. Men ni som ännu inte haft kontakt med oss via mejl, skicka gärna er mejl-adress till *Jan Olof Gustavi* gustavi@telia.com och skriv Medlem Svensk-Etiopiska Föreningen i rubriken.

Medlemsavgiften

Glöm inte att betala! Annars missar du nästa nummer av Tenaestelin.

God Jul och
Gott Nytt år
önskar

Tenaestelins redaktion